

1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Binnen deze archeologienota werd een bureauonderzoek uitgevoerd. **Hiermee werd het archeologisch vooronderzoek volledig uitgevoerd.** Er zijn voldoende gegevens beschikbaar om met voldoende zekerheid een uitspraak te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan en de omgang hiermee.

1.2 De afwezigheid van een archeologische site

De geplande werken vallen binnen een reeds **sterk ingerichte zone** (wandelpaden, sportvelden, zwembad, gebouwen, nutsleidingen, enz.). De bewaring van archeologische sporen is daardoor reeds gecompromitteerd. Het bureauonderzoek van de historische, cartografische en archeologische bronnen heeft aangetoond dat de **verwachting voor archeologie eerder laag** is, al kan een afwezigheid niet met volle zekerheid worden aangetoond. De aanwezigheid van een **fossiele Scheldegeul** op een deel van het projectgebied kan prehistorische sites hebben afgedekt en aldus goed hebben bewaard. Landschappelijk booronderzoek bevestigde de aanwezigheid van **begraven bodemhorizonten**, maar toonde ook aan dat **geplande werken deze niet zullen raken**. Bijgevolg kan voor het hele projectgebied gesteld worden dat er geen verwachting is voor het aantreffen van een **goed bewaarde archeologische site**.

1.3 De impactbepaling

De geplande werken voor de opwaardering van het recreatiedomein aan de Donkvijver zijn gefragmenteerd over het terrein en gaan voor de meerderheid slechts gepaard met beperkte bodemingrepen. De grootste bodemingrepen omvat de aanleg van een ligweide.

Langs de Donkvijver komt een **ligweide**, waarvoor het bestaande maaiveld over een zone van ca. 1800 m² onder talud **tot max. 1,15 m** wordt afgegraven (tot +10,10 m TAW). De impact van deze werken dient gerelativeerd te worden daar reeds verschillende nutsleidingen in het gebied van de geplande afgraving aanwezig zijn.

Vooraleer gestart wordt met de herinrichting van het terrein, wordt een deel van de **bestaande infrastructuur afgebroken**. Het gaat o.a. om de bestaande paden, het tennisveld, de loods, de inkomconstructie van het zwembad, enkele bomen en struiken en bestaande speeltoestellen. Daarnaast worden ook **drie taluds op het terrein afgegraven** tot op het omliggend niveau. Tot slot wordt ook het bestaande **maaiveld** her en der met enkele centimeters **aangepast**. Enkel in het zuidelijke deel van het terrein, ter hoogte van het geplande spelterrein tussen de schorspaden, is de aanpassing iets groter. Daar wordt het terrein opgehoogd (max. 75 cm).

Vervolgens vinden enkele werken plaats in functie van de vernieuwing van het recreatiedomein. Ter hoogte van het voormalige tennisterrein wordt een **Jaanse Wieze** aangelegd. Aangezien het terrein op deze plaats eerst met 1 m wordt opgehoogd, betekent dit **geen nieuwe bodemingreep**.

Aan het buitenzwembad gebeurt niets, wel wordt het **terras** errond heraangelegd. Dit gaat gepaard met een bodemingreep van **ca. 24 cm** ten opzichte van het bestaande maaiveld. Enkel de **trottoirband** van het terras (ca. 30 cm breed) hangt samen met een grotere bodemingreep van **45 cm**. Deze verstoring is echter plaatselijk en lineair. Bovendien moet rekening gehouden worden met het feit dat op deze plaats reeds een terras aanwezig was. Daarom nemen we aan dat de bodem dus reeds verstoord is tot een diepte van ca. 25 cm ten opzichte van het bestaande maaiveld.

Over het gehele terrein worden vervolgens diverse nieuwe paden aangelegd. Centraal op het terrein komt een nieuw **grindpad**, op dezelfde plaats komt als het bestaande pad. Ten opzichte van het bestaande maaiveld is de bodemverstoring hier **45 cm (60 cm ter hoogte van de trottoirband)**. In het zuidelijke deel van het terrein wordt ook een nieuw **schorspad** aangelegd. Dit gebeurt binnen het gabarit van een nieuwe ophoging van het terrein, dus vindt ook hier **geen nieuwe bodemingreep** plaats ten opzichte van het bestaande maaiveld. Dwars op de Donkstraat komen vier nieuwe **grachten**. Deze verstoren de bodem tot **60 à 70 cm** diepte, maar komen op de plaats van de **talud** langs de Donkstraat. Overheen deze grachten komt een **vlonderpad**, behalve plaatselijk de funderingspalen (diam.: 12 cm) is er hiervoor **geen bodemingreep**.

Tot slot vinden nog enkele **kleinere bodemingrepen** plaats. Het gehele terrein zal ook verder ingericht worden met groenzones. De bodemverstoringen die hiermee gepaard gaan blijven beperkt. Bij de verbinding tussen het grindpad en de Donkstraat komt nog een **slagboom**. Tussen de Donkstraat en de Jaanse Wieze wordt een **betonnen plateau (40 m²)** geplaatst die gepaard gaat met een bodemingreep van ca. 40 cm.

Samenvattend kan gesteld worden dat de **bodemverstoringen dus vrij verspreid** zijn over het terrein, **beperkt** zijn en deels **plaatsvinden in reeds verstoorde gebieden** of binnen het **gabarit van nieuwe ophogingen**. Enkel de **aanleg van een ligweide** betekent een **aanzienlijke bodemingreep**.

1.4 De waardering van de archeologische site

De geplande werken voor de omgevingsaanleg zijn verspreid over het terrein, beperkt in diepte en vinden grotendeels plaats in reeds verstoorde gebieden of binnen het gabarit van nieuwe ophogingen. Ze vormen aldus nauwelijks een bodemingreep of verstoren de bodem slechts zeer plaatselijk.

Enkel de aanleg van een ligweide betekent plaatselijk een grotere bodemingreep. Ook hier geldt echter dat de ligweide zich grotendeels situeert in reeds geroerde gebieden (aanwezigheid Volkaartsbeek, nutsleidingen en eventuele dijk langs de Donkvijver). Bovendien zal de uitgraving voor de ligweide gradueel toenemen, gaande van 0cm (westen) tot 115cm (oosten). Dus slechts een deel van de oppervlakte wordt op een grotere diepte uitgegraven.

De waarde van het gebied situeert zich vooral op het vlak van de aanwezigheid van donken (toponiem 'Donk')/kronkelwaardruggen langs een laat-glaciale fossiele Scheldegeul. De aanwezige archeologische sites in de buurt van het projectgebied bevonden zich blijkens eerder uitgevoerd onderzoek in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw steeds ter hoogte van deze donken/kronkelwaardruggen.

Op basis van ouder archeologisch onderzoek is de verwachting dat de ontworpen ligweide zich ofwel boven een **fossiele Scheldegeul**, ofwel op een kronkelwaard langsheen deze Scheldegeul gelegen is. In het eerste geval zijn geen antropogene sporen te verwachten en is er dus geen sprake van enig wetenschappelijk kennispotentieel. In het tweede geval is, zoals aangetoond door eerder archeologisch onderzoek, een **hoog archeologisch potentieel** aanwezig. Dergelijke locaties in het landschap vormden belangrijke aantrekkingspolen voor **mesolithische** en **neolithische** vindplaatsen. Zowel de kronkelwaardruggen als het Holoceen veen zijn **afgedekt door laat-Holocene, alluviale klei of zandleem**.

De vraag is evenwel in welke mate de gronden binnen deze zone inmiddels nog bewaard zijn. Door de aanleg van de Donkvijver en de ontwikkeling van een recreatiegebied met bijhorende infrastructuur zijn de terreinen in dit gebied inmiddels in meer of mindere mate verstoord.

Omwille van het mogelijk hoge archeologisch potentieel en de impact van de werken (ter hoogte van de ligweide van 0 tot maximaal 1,15 m, geleidelijk aflopend naar de vijver toe) werden **controleboringen en landschappelijke boringen** uitgevoerd. De controleboringen hadden tot doel de impact van de aanleg van de vijver en de aanleg van de recreatiezone op het projectgebied te evalueren, en te bekijken in welke zone er effectief nog een bodemingreep zou zijn, rekening houdend met het geleidelijke verloop van de uitgraving.

Dit booronderzoek toonde reeds de aanwezigheid aan van **recente ophogingslagen** tot dieptes tussen de 50 en 115 cm. Deze lagen hebben mogelijk te maken met de aanleg van een 'dijk' langs de westelijke rand van de Donkvijver. Onder deze recente lagen bevindt zich de **alluviale zandleembodem** (Lep, cf. bodemtypekaart). Dit verklaart waarom geen enkel lithisch fragment in de boringen werd gerecupereerd.

De **landschappelijke boringen** bevestigden de bodemopbouw met dikke ophogingspakketten, maar maakten duidelijk dat er onder dit alluvium Donken/kronkelwaardruggen (met eventueel **archeologisch niveau**) bewaard zijn. Toch worden deze binnen het gabarit van de geplande werken **niet geraakt**.

Voor de periode vanaf de middeleeuwen zijn eveneens geen sporen te verwachten. De terreinen werden doorsneden door de Volkaartsbeek en waren steeds in gebruik als weiland/meersengebied, dat tijdelijk onder water kon worden gezet omwille van militaire doeleinden.

Het bodemarchief in het gebied van de geplande ligweide is bovendien **reeds sterk verstoord**, door de aanwezigheid van een sterk afhellende **berm** richting de Donkvijver en de aanwezigheid van verschillende **nutsleidingen** in de zone waar de diepste afgraving is gepland. Bovendien is ook het tracé van de **Volkaartsbeek** er te verwachten.

Aangezien de ligweide onder talud wordt aangelegd, komt van de ca. 1800 m² bodemingreep voor de aanleg van de ligweide - mits het in rekening brengen van bestaande verstoringen en de wetenschap dat **recente ophogingslagen** zich bevinden tot op een diepte van minstens 50 cm (tot 115cm) - maximaal nog 400 m² (en wellicht minder indien 115cm) in aanmerking voor eventueel archeologisch onderzoek. In deze restzone van maximaal 400 m² toonden de controleboringen en landschappelijke boringen de aanwezigheid aan van **recentere alluviale lagen**, met pas daaronder onderliggende **donken/kronkelwaardruggen met mogelijke archeologische niveaus**. De maximale verstoringdiepte

van de ligweide (+10,10 m TAW) ligt nog ca. 1 m boven de start van de begraven horizonten (op ca. +9,10 m TAW). De archeologisch interessante lagen zullen dus **niet aangesneden** worden binnen het gabarit van de werken.

1.5 De bepaling van de maatregelen

Het **merendeel** van de **bodemingrepen** ligt **sterk verspreid**, is **beperkt** in **oppervlakte** en **verstoringdiepte** en ligt op terreinen die **reeds sterk geroerd/ingericht** zijn. Bovendien heeft onderzoek van de historische, cartografische en archeologische bronnen duidelijk gemaakt dat het projectgebied in de **historische periodes weinig aantrekkelijk** moet zijn geweest voor de mens, wat het potentieel op **kennisvermeerdering** binnen het gabarit van de werken **beperkt**. Voor de zone met een diepere bodemverstoring over een grotere oppervlakte (ligweide), die bovendien boven een fossiele Scheldegeul ligt die **mogelijke prehistorische sites** heeft afgedekt, heeft landschappelijk **booronderzoek** aangetoond dat de geplande werken de **begraven horizonten niet zullen aansnijden**. Er is tevens 100 cm **buffer** tussen het diepste punt van het ontworpen maaiveld en de start van deze horizont. Al deze elementen in overweging genomen, lijkt **kosten-baten beschouwd** een **verder archeologisch vooronderzoek/opvolging** van de werken **niet aangewezen**. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde **meldingsplicht**.

2 Programma van maatregelen

Niet van toepassing.